SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 242. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 21, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 21-го ГРУДНЯ 1988 Ч. 242. РІК XCV.

ГАННУСЯ СВЕРСТЮК ПОЧУВАЄТЬСЯ КРАЩЕ

(Світлила: І. Чорпіта)

Ню Йорк. — В часі перебування Андрія Сверстюка в Ню Йорку, з приводу відзначування 60-річчя з дня народин його батька Євгена, він повідомив, що маленька Ганнуся, недугою якої цікавиться ціла українська громада, почувається краще. Ганнуся від місяця вже дістає насвітлень радіяції і тепер відчувається поправу в цілому стані її здоров'я. Вона зацікавлена своїми іграшками, сміється, оглядає книжечки і говорить з батьками. На світлині, яку редакції передав Андрій Сверстюк, батьки Ганнусі вперше вибираються до театру, а дівчинка залишається дома під опікою добрих друзів. Ціла родина Сверстюків перебуває постійно у Філядельфії, куди як відомо, Ганнуся з мамою приїхали в липні на лікування, а в серпні до них долучився батько Андрій, який спаралізований після нещасливого випадку в Києві.

Хор „Прометей" влаштовує новорічну забаву

Філядельфія. — Цього року сповняється 25 років існування чоловічого хору „Прометей" у Філядельфії. Завзяття й наполеглива праця хору причинилися до його швидкого росту і в скорому часі „Прометей" став одною із найкращих українських мистецьких одиниць не лише на Північно-американському континенті, але й у діяспорі.

З нагоди 25-ліття, Управа хору плянувала відзначити цей ювілей спеціяльним концертом та бенкетом, але хор ввесь час був зайнятий виступами в різних місцевостях Америки у зв'язку із відзначенням 1000-річчя Хрищення України. Тому концерт і бенкет відложено на слідуючий рік. А цього року буде лише традиційна новорічна забава в суботу, 31-го грудня, з залях Українського Освітньо-Культурного Центру. До танців буде пригравати широковідома оркестра „Зелене жито".

Вступ на забаву 25 дол. від дорослих і 15 дол. від студентів. Зголошення приймає Оля Білинська на число телефону (215) 745-3124. Побажаний вечірній стрій. Початок забави — год. 9-та вечора.

УВУ і УІТ відзначили в Мюнхені 25-ліття "Українського Історика"

Ню Йорк, (ПС УІТ). — Український Вільний Університет у співпраці з Українським Історичним Товариством влаштували наукову конференцію для відзначення 25-ліття „Українського Історика", журналу історії і наукового українознавства, а заразом офіціозу УІТ.

Тому 25 років за ініціятивою проф. д-ра Любомира Винара почав появлятися цей єдиний український історичний журнал.

Конференція відбулася в суботу, 17-го грудня у Мюнхені з такою програмою: проф. д-р Володимир Янів — відкриття і привітання", проф. д-р Теодор Мацьків — „генеза і розвиток 'Українського Історика', 1963-88 і його вклад в розвиток історичної науки", д-р Олекса Вінтоняк — "перша українська еміграція"; д-р Ернст Людеман — „Чи нова українізація в УССР?"; д-р Бернард Рілль „Тисячоліття Хрищення Київської Руси у програмі Академії ім. Г. Сайделя"; проф. д-р Теодор Цюцюра, ректор УВУ — закриття конференції.

Доповіді виголошено в українській і німецькій мовах. Головним організатором конференції був проф. Т. Мацьків, голова европейського відділу УІТ і член Управи УІТ та редакційної колегії „Українського Історика".

Проситься складати одноразову ювілейну пожертву на Видавничий фонд „Українського Історика" на адресу: „The Ukrainian Historian" (UNA Publication Fund.) P.O.Box 312, Kent Ohio, 44240; у Канаді пожертви можна надсилати до „The Ukrainian Historian" 3804 Oxford Ave., Montreal, Que., H4A 2Y2.

ТУСМ вибрало новий провід

Бриджвотер, Н. Дж. — Тут від 2-4-го грудня ц.р. в приміщеннях Голідей Інн, Товариство Української Студіюючої молоді ім. Миколи Міхновського відбуло свій 21-ий Конгрес. Делегати і представники з осередків ТУСМ у Каліфорнії, Огайо, Мишиген, Ню Йорк Ню Джерзі та Пенсильванії зібрались для того, щоб обговорити спільно пляни на майбутнє і вибрати новий крайовий провід.

Плянування в головному зосереджуалось в напрямку трьох важливих справ: організаційна перебудова, видання та інформація і введення їх в організаційну діяльність. Одобрено видання інформативного двотижневика для українських студентів в ЗСА, як і зосередження організації у підтриманні зусиль до усамостійнення України.

В цьому напрямку, тобто української самостійности виголосив і своє слово новообраний голова ТУСМ Юрій Прятка. Крім нього, вибрано нову Управу в такому складі: Дарка Наконечна — заступник голови, Тарас Абрамюк — секретар, Христина Янцев — касир, Петро Шмігель — керівник ідеологічного виховання, Тарас Гнатишин — видавництво, Петро Матіяшек — преса, Лідія Микитин — інформаційний та організаційний референт, Володимир Когут — товариський суд, Юрій Микитин — голова Контрольної комісії.

Співачка С. Ротару і ансамбль „Червона Рута" приїжджають до ЗСА

Ню Йорк. — Одна з передових солісток совєтської естрадної музики, з перевагою українських пісень, скомпонованих Володимиром Івасюком, що став жертвою КҐБ і героєм в серцях багатьох мільйонів його земляків в Україні і на вільних поселеннях в демократичних країнах світу, Софія Ротару і ансамбль „Червона рута" приїжджають в січні 1989 року з мистецькими виступами до З'єднаних Стейтів Америки.

С. Ротару народилась на Буковині, виросла на рідних українських мелодіях, співати почала дуже рано, майже в дитинстві. Коли в 1972 році був створений ансамбль „Червона рута", С. Ротару стала його першою солісткою естрадної музики і першими її піснями були пісні скомпоновані В. Івасюком, якого співачка не тільки поважала, але пропаґувала його пісенний дорібок навіть в часі непевности і переслідування тих осіб органами КҐБ, які возвеличували композитора. В 1976 році С. Ротару стала народною артисткою УССР, а в 1988 році такою ж артисткою цілого Совєтського Союзу.

Тепер солістка працює з композитором Володимиром Матецьким, автором домих пісень „Луна-луна", „Лаванда" та багатьох інших. Очевидно, русифікаційний курс комуно-московського режиму в Україні позначився також на репертуарі С. Ротару. Її звеліли покинути рідну Буковину, переїхати в Кримську область, включити у свій репертуар пісні усіх народів СССР з перевагою пісень „старшого брата".

В 1988 році співачка записала і випустила свою 16-ту пластинку пісень під загальною назвою „Золоте серце". Деякі її пластинки чи грамофонні стрічки масово розкуповувались в країнах Заходу.

Артистка в січні виступатиме під акомпаньяментом вже згаданого ансамблю „Червона рута" під керівництвом А. Євдокименка. Участь у поїздці візьме також композитор В. Матецький.

Ю. Шимко виявляє пляни на найближче майбутнє

Джерзі Сити, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Коли ми вперше стиснули руку новообраному президентові СКВУ після закінчення великої маніфестації в неділю, 27-го листопада ц.р., в Торонто, ми відразу просили про можливість в близькому часі поставити йому декілька питань і почути безпосередньо для нашого щоденника думки про пляни на найближче майбутнє.

Ю. Шимко промовляє під час Маніфестації.
(Фото: ред. Рома Гадзевич)

Таку нагоду дав нам Юрій Шимко вже скоро, бо в неділю, 11-го грудня ц.р., він запропонував телефонічне інтерв'ю, яке ми з приємністю перевели. Наше перше питання торкалося актуальної теми, як президент СКВУ, який належить до т.зв. „середнього" покоління, задумує зрушити своїх одноліткі, а то й молодших до того, щоб вони заквізувалися в нашому громадському житті.

Ю. Шимко вважає цю проблему без сумніву дуже важливою і стверджує, що якось досі старші громадські провідники в центральних організаціях не були готові передавати „естафету". Але з другої сторони молодші віком українці не проявляють зацікавлення громадською працею, якщо вони не мають до неї мотивації, до внутрішньої, як і до зовнішньої. Отож, коли головним чинником є мотивація, треба так проєктувати праці в СКВУ, щоб вони своїм характером викликували зацікавлення у різних прошарків нашої спільноти. І тут президент СКВУ думає, що йому вдасться до поодиноких комісій і рад добирати осіб професійних з молодших поколінь, відповідно до їхнього зацікавлення. Він дає як приклад, активність та живучість організації українських професіоналістів на терені Канади і на цій підставі його стремлінням буде ініціювати створення світової ради українських професіоналістів, яка може передати свій досвід та зв'язки у політичних та державних інституціях в поодиноких краях, через своїх членів, що такі впливи здобули.

Ми запитуємо чи Ю. Шимко не боїться подвоєння деяких задумів чи праць в поодиноких країнах, але він є за здоровою конкуренцією і за виміною досвідом та успіхами в поодиноких місцях поселення українців. Він ставить нам як приклад Комісію Дешейна в Канаді, висліди праці якої пересилається до використання ук-

(Закінчення на стор. 4)

„Україна не потребує Росії", — каже д-р М. Куропась

Чикаго. — Місцевий щоденник „Чикаго Сан-Таймс" з 9-го грудня ц.р. помістив довшу відповідь д-ра Мирона Куропася на статтю американської журналістки Джорджі А. Ґаєр, що появилася в цьому щоденнику з 1-го грудня ц.р. Про цю статтю інформувала „Свобода" з 15-го грудня ц.р.

Цитуючи цей відтинок статті Дж. Ґаєр, де вона каже, що в інтересі так Росії, як і західніх держав є, щоб СССР залишився в цілости таким, як є, М. Куропась дивується як американська журналістка може писати, що залишення „статусу кво" є в інтересі Заходу. Це ясне для М. Куропася, коли совєтський апаратчик В. Матвєєв заявляє, що „Україна не може жити без Росії, а Росія без України", але лише Росія потребує України, а Україна буде куди краще жити без Росії.

І тут д-р М. Куропась пояснює читачам, що Україна, як шпихлір Росії, постачає більше збіжжя, як кожна інша совєтська республіка, а крім того має цінні земні багатства. Отож як самостійна держава вона може стати одною із найсильніших у світі. Але рівночасно М. Куропась пригадує, як жахливо Україна терпіла за довгі роки переслідувань совєтським і німецьким режимами під час Другої світової війни. Ще й сьогодні під владою Михаїла Ґорбачова Україна платить за свої стремління до окремішности, терпить русифікацію, переслідування Церков, а 40 відсотків політичних в'язнів — це все ще українці. Помимо того, в Україні відбуваються демонстрації, про які, на жаль — завважаує М. Куропась — західня преса нічого не пише. А якщо так як інформує Дж. Ґаєр ці демонстрації влаштовує лише горстка інтелектуалів, то чому, питається М. Куропась, в Україні найсильніше реагує совєтська влада на такі демонстрації і чому саме там ще при владі найбільш запеклі сталінські апаратчики. Ґорбачов добре свідомий того, що як струснеться Україна, тоді СССР стане історією минувщини.

КУРС ДЕРЕВОРІЗЬБИ У ТРОЮ

Трой, Н. Й. (І.Д.). — Ренселлірська мистецька рада влаштовує інстукторський курс різьби в дереві (плоскорізьби) у домівці музею в Трой, 189 Друга вул. від 5-го до 26-го січня 1989 р. Виклади будуть відбуватися в четверги: 5-го, 12-го, 19-го і 26-го січня, в годинах 6:30-9:30 вечора. Оплата — 70 дол. Інструктором буде мистець Михайло Коргун. Він засвоїв традиційну гуцульську різьбу в дереві, також у металях, працює вже понад 40 років у різьбарстві, мав багато виставок своїх дереворізьб. Учасники курсу зможуть опрацьовувати свої проєкти. В березні 1989 року М. Коргун матиме курс писання писанок у цьому музеї. Зголошення на число телефону: 465-0055

ДВІ ПАРТІЇ В ІЗРАЇЛІ ПОГОДИЛИСЬ НА ФОРМУВАННЯ УРЯДУ

Єрусалим, Ізраїль. — Дві головні політичні сили, бльок Лікуд і Лейбористська партія Шімона Переза погодились, після довгих переговорів під час яких здавалося, що вони вже не здібні між собою співпрацювати, на формування спільного коаліційного уряду під керівництвом прем'єр-міністра Іцака Шаміра.

Переговори між представниками двох згаданих політичних сил тривали повних сім тижнів з перервою і успішно закінчилися тільки тоді, коли палестинське питання силою обставин і дипломатичної активности Палестинської Визвольної Організації очолюваної Ясіром Арафатом, вийшло на міжнародний форум з визнанням акту самостійности й незалежности багатьма державами світу, що його остаточно проголосила Рада для визволення Палестини в Тунісі на своїх річних нарадах. Цвяхом в домовину ізраїльської політики була згода Адміністрації президента Роналда Реґена започаткувати з ПВО дипломатичний діялог, проти чого ще й досі виступають обидва лідери політичних сил в Ізраїлі, І. Шамір і Ш. Перез, і тому у політичному світі не надіються на жадні зміни в ізраїльській закордонній і внутрішній політиці, хіба само життя і змінні обставини заставлять їх достосуватись до решти світу, або опинитись в частинній політичній ізоляції разом із З'єднаними Стейтами Америки.

Головними фігурами у новому ізраїльському кабінеті будуть, крім, очевидно І. Шаміра, Моше Аренс, член Лікуд, який перебере пост міністра закордонних справ, консерватист у практичній політиці, хоч член Лейбористської партії Іцак Рабін, залишеться міністром оборони, теперішній міністер зак. справ і лідер лейбористів Ш. Перез стане міністром фінансів. Перез який раніше підтримував ідею скликання міжнародної конференції для полагодження проблем на Близькому Сході і підписання мирового договору з Ізраїлем, заявив кореспондентам, що він особисто є готовий говорити з кожним палестинцем, який проповідує мир, не зважаючи чим він в минулому займався. Одним словом, він дав до зрозуміння, що не треба виключати розмов нового уряду з представниками ПВО, як що вони підуть на далекойдучі концесії і виречуться тероризму. Існує, правда, різниця в поглядах на поселення ізраїльців на окупованих землях. Лікуд підтримує плян побудови 40 нових поселень, лейбористи за цілковитим припиненням висилки нових поселенців на заіхній берег ріки Йордан і смугу Гази.

Хто знає, кажуть політичні спостерігачі, чи ця проблема не стане новою причиною непорозумінь між консерватистами з Лікуд і соціялістами Переза, що у висліді може довести до нового розриву між ними.

У СВІТІ

У КОЛЬОМБО, СРІ ЛЯНКА, й інших місцевостях тієї країни, загинуло досі 23 особи, що їх замордували скрайньо-ліві елементи, які спочатку закликали до бойкоту президентських виборів, а тепер фізичною силою, тобто терором відстрашують від участи у виборах. Усіх, що не підпорядковуються їхнім закликам вони стріляють на місці.

ГРЕЦІЯ І З'ЄДНАНІ СТЕЙТИ Америки ще й досі не підписали нового договору про використовування морських і летунських баз на грецькій території. Старий договір вигасає 31-го грудня ц.р. і тому секретар прем'єр-міністра Греції Андреаса Папандреу заявив, що уряд Греції має в пляні вислати Вашінґтонові формальне виповідження, як тільки реченець мине. Це однак, не означає, що переговори будуть перервані. „Ми вміжчасі говоритимемо далі про бази, але ЗСА повинні бути готові перенести їх до іншої країни, якщо переговори закінчаться неуспішно", — заявив представник грецького уряду.

ВИСТУПАЮЧИ НА ЗУСТРІЧІ з журналістами югославський генерал-майор Сімеон Бунчіч гостро критикував ті засоби масової інформації, які виступаючи проти федерального уряду, критикують також армію, яка, як відомо, не вмішується до внутрішньої політки і не підтримує жадних сепаратистичних тенденцій в республіках. С. Бунчіч вважає, що напади на армію треба трактувати, як напади на єдність юґославського народу. Деякі югославські газети обвинуватили армію в консерватизмі і догматизмі.

ЩЕ В П'ЯТНИЦЮ, 16-ГО ГРУДНЯ ц.р., розпочалась евакуація вірмен з міста Ленінакана та інших міст і містечок, які були знищені землетрусом на 75-80 відсотків. Кореспондент газети „Вашінґтон Пост" в Москві Дейвид Ремнік інформує, що евакуація відбувається організовано, але велика частина вірменів, отримавши посвідку походження, самі вибрали собі місце перебування. Згідно з його повідомленнями місто покидають кожного дня 7-8,000 вірменів. Все це можна назвати „великим ісходом малого народу", — каже кореспондент Ремнік. Люди ідуть пішки, їдуть на фірах, мотоциклями, автомобілями з мізерним, віднайденим у грузах майном. В центрі міста Ленінакан встановлені могутні голосники, через які подаються інформації про транспорти. Рятункові роботи майже припинилися з огляду на погоду, сильний мороз і сніговії, хоч деякі, зокрема закордонні рятівники думають, що під грузами все це можуть бути живі люди.

У ҐДАНСЬКУ ВІДБУЛАСЬ маніфестація робітників для вшанування пам'яті загинувших корабельних робітників 18 років тому. Робітники загинули від куль міліціонерів і тому урядові чинники не дуже були задоволені такою маніфестацією, але міліція, яка прибула на місце маніфестації у збільшеному числі, не втручалась у хід демонстрації і не перебивала промовців. Перед демонстрацією Лех Валенса, керівник підпільної „Солідарности", дав інтерв'ю закордонним кореспондентам, у якому підкреслив деякі корисні переміни в Польщі. Він також надіється, що в недалекому майбутньому уряд визнає леґальне існування „Солідарности", а це буде корисне не тільки для профспілки, але також для всього польського народу. Позитивом треба вважати також і те, що з урядової преси майже зникли напади на „Солідарність" і її керівників.

ШВЕДСЬКІ ПОЛІЦІЙНІ чинники повідоимили, що заарештований минулого тижня вбивник Кристер Петтерсон, залишиться деякий час у психолікарні, стереженій поліцією, бо його підозрівають, що він міг бути вбивцею колишнього прем'єр-міністра Ольофа Пальме. В кожному разі К. Петтерсона свідки бачили того дня біля кінотеатру „Ґранд", з якого вийшов прем'єр-міністер з дружиною без охорони секретної служби. Петтерсонові приписують кілька інших вбивств в Стокгольмі й інших містах Швеції.

В АМЕРИЦІ

ВСУПЕРЕЧ ЗАГАЛЬНО ПРИЙНЯТИМ переконанням, велика кількість бездомних осіб є працюючими людьми. З огляду на це, що працюють вони з дня на день, а не як сталі працівники, то їхній заробіток є мінімальним, а тим самим й не достатнім на покриття щоденних потреб. Агенції, які влаштовують їх на ці тимчасові праці, жадають і дістають від працедавців по 5.35 за годину, а їм, тобто працівникам, платять мінімальну ставку 3.35. Працюючі, отримавши 26 дол. на день мусять з цього негайно заплатити 2 дол. за доїзд, 5 дол. за нічліг в приміщеннях Армії спасіння і додатково там же 3 дол. за сніданок і вечерю. Одначе ці низькі ставки заробітаної платні унеможливлюють навіть тим працюючим забезпечитись будь-яким сталим помешканням.

ДЕСЯТЬ РОКІВ ПІСЛЯ ТОГО, як Конґрес зобов'язав членів цього законодавчого органу до строгих етичних правил поведінки, то часті прояви переступлення цих правил підпадають під гостру критику серед виборчого загалу. Згідно з повідомленням засобів масової інформації з 535 членів 100-го Конґресу ЗСА, який закінчив своє урядування в жовтні ц.р., 20 було публічно оскаржено в неетичній поведінці, починаючи від сексуальних напастувань, і надужиття виборчих фондів до хабарництва і неплачення податків. Саме зацікавлення загалу поведінкою ними вибраних представників відіграло важливу ролю у вимогах обидвох партій до своїх вибраних членів притримуватись етичної поведінки.

ЩЕ ОДНА АМЕРИКАНСЬКА фірма перейшла на власність британського підприємства й тим самим продовжила вже майже дворічний напрям в перекупленні іноземцями американських фірм. Цим разом свою незалежність втратила широко відома фірма Пілсбирі, яку закупили британці за суму 5.7 біл. дол., покупцем є Ґренд Метрополітан П.Л.С.

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ перебірної групи урядування в імені новообраного президента Джорджа Буша, заявили, що з найменуванням Джана Товера на секретаря Департаменту оборони завершило добір на це важливе становище. Кажуть, що новоіменований секретар заповідає важливі й небуденні зміни в американській військовій поліциці.

ЗГІДНО ЗІ ЗАЯВОЮ БАГАТЬОХ досіб серед американського журналістичного світу, одноголосно всі потвердили, що 1988 рік був роком, в якому засоби масової інформації допустилися найнижчого рівня журналістичної етики, як в пресі, так і на екранах телевізорів. Як приклади такої поведінки наведено телевізійну програму Мортона Довні, розбиття носа відомому телевізійному дикторові Геральдові Рівері таки на очах мільйонів глядачів, чи різнородних пашківльних листів обидвох партій у передвиборчій цьогорічній кампанії. Можна наводити багато інших прикладів, але факт залишається фактом, що 1988 рік був вимінений за найневвічливішу поведінку в журналістичній пам'яті.

БІЛЯ 1,500 ЖИДІВСЬКИХ інтелектувалів в Ню Йорку зорганізували збори, на яких осудили, що існуючі в ЗСА жидівські організації є замало критичні щодо політики Ізраїля. Забираючи голос у дискусії, більшість з них говорили про те, що американсько-жидівські організації перебрали праві консереватисти, а інакодумаючі не мають можливости вислову.

З ОГЛЯДУ НА НАДМІРНІ випари шкідливих ґазів, що зосереджуються над великими містами ЗСА, а зокрема в каліфорнійському місті Лос Анджелес, місцеві власті вирішили, що вже найвищий час зробити якість рішення щоби цьому запобігти. Виглядає, що справа набирає поважних розмірів і тому рішення мусять бути зроблені негайно. Жителі південної Каліфорнії бояться що втратять свій вигідний спосіб життя, а крім того може початись міграція з міст.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City, N J 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40 00. 6 months — $22 00. 3 months — $12 00
UNA members 1 year — $15 00 Change of address — $1 00 Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street, Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.
За зміст оголошень Редакція не відповідає

Передплата на рік $40 00. на півроку — $22 00. на 3 місяці — $12 00
Для членів УНСоюзу $15 00 річно. За кожну зміну адреси — $1 00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda

P O Box 346 Jersey City, N J 07303

Нове і старе на Близькому Сході

Коли з початком цього місяця державний секретар Джордж Шулц відмовив палестинському лідерові Ясірові Арафатові видати візу на приїзд до Ню Йорку і виголошення тут промови з ближчим з'ясуванням становища його Палестинської Визвольної Організації — то єдиною людиною у всьому міжнародному світі, яка була вдоволена і схвалювала рішення Шулца, був ізраїльський прем'єр Іцак Шамір. Це була груба помилка Шулца бо ПВО прийшла до правильного висновку, що терором не можна ані зліквідувати держави Ізраїля, ані здобути для приблизно трьох мільйонів палестинців власної держави чи широкої автономії. Тому на конференції в Тунізії ПВО проголосила радикальну зміну свого становища: визнала державу Ізраїль, прийняла резолюцію Ради Безпеки ООН ч. 2242, яка визнавала державу Ізраїль, „у безпечних кордонах", і натаврувала тероризм, вирікаючись будь-яких терористичних актів. Спершу американські керівні чинники не були вдоволені загальниковою стилізацією комунікату ПВО, але — заборонивши Ясірові Арафатові приїхати до ЗСА, внеможливили йому ближче з'ясувати цю зміну становища ПВО. Рішення Шулца однаково критикували американські коментатори, *які були незалежні від впливів* жидівської спільноти, як союзницькі країни НАТО. Коли ж Генеральна Асамблея ООН рішила переїхати до Женеви, щоб там вислухати Ясіра Арафата — то це був політичний поличник для Шулца й цілого американського Уряду.

У вівторок, 13-го грудня 1988 року, відбулося засідання Генеральної Асамблеї ООН в Женеві у палаці колишньої Ліґи Націй. Мешканці Женеви могли подумати, що це воскресла Ліґа Націй, заснована у 1919 році із співучастю тодішнього президента Вудро Вілсона. Вона сама розв'язала себе, коли її роля інструменту миру збанкрутувала: Адольф Гітлер, з благословенням від Сталіна (пакт Ріббентропа-Молота) розпочав Другу світову війну. На цьому засіданні Генеральної Асамблеї ООН у Женеві та на пресовій конференції, лідер Ясір Арафат ясно, виразно і недвозначно визнав існування ізраїльської держави, прийняв згадану вище резолюцію Ради Безпеки ООН і натаврував тероризм. Репрезентанти 135-ох членських держав ООН — за вийнятком ЗСА, що абсентувались і Ізраїля, який те засідання бойкотував, влаштували Ясірові Арафатові овацію. Вчорашній лідер терористичної організації ПВО показався державним мужем, який закликав до „діялогу" з Ізраїлем та скликання міжнародної конференції для справи замирення на Близькому Сході. Такої конференції не бажає собі ані Америка, ані Ізраїль, бо вона давала б змогу Совєтському Союзові втручатися до справ Близького Сходу. Але злегковажити собі цілком становище ПВО не можна було.

За виразними натяками американської преси — Джордж Буш, який 21-го січня ц. р. стане наступником Роналда Реґена, мав на цю тему з Реґеном широку розмову, в якій заявив своє непогодження з становищем Шулца. Одночасно, призначений Бушом новий державний секретар Джеймс Бейкер розмовляв із Шулцом. Єгипетський президент Госні Мубарак телефонував до Шулца та запевнив його, що ПВО дійсно і щиро змінило своє становище і що теперішній Ясір Арафат не є тим, що бувало. Наслідок усіх тих заходів був такий, що і державний секретар Шулц і сам президент Роналд Реґен проголосили, що вони рішили розпочати розмови з ПВО про замирення на Близькому Сході. Американський амбасадор у Тунізії Роберт Пеллетро, який говорить по-французьки і арабськи дістав повновласть нав'язати контакт з ПВО. Коли цей дипломат задзвонив до головної квартири ПВО в Тунісі — розпочався історичний перелом у дипломатії, яка стільки років безуспішно працює над заведенням миру на Близькому Сході.

У цій цілій історії програв Шулц і програє Іцак Шамір. Виграв Буш, який — хоч ще за кулісами — виявив свою владу і виграла справа замирення на Близькому Сході, хоча ще довго прийдеться ждати на формальне і фактичне завершення миру.

Н. Н.

„ПОСЯГАЮТЬ ПО ДУХ НАРОДУ"

У харківському журналі „Прапор" ч. 10 за 1988 рік опубліковано статтю українського письменника Бориса Харчука „Слово і народ", в якій порушено найбільш болючі аспекти українського національного життя, історично правдиво змальовано картину занепаду мови й духовости народу й накреслено можливі шляхи до відродження істинно національного духу. Це перший випадок, що в совєтській пресі дозволили так глибоко торкнутися найболючіших національних проблем українського народу.

Письменник категорично виступив на захист української мови, що є „досконало-вишукана й коштовно-прекрасна — невтомно шита з покоління в покоління і турботливо передавана з роду в рід для найвищого, повного довершення, що йому не буде кінця". За допомогою цитат з поезій та цілих фраз з різних писань автор показує, як український народний дух втілюється в словах найбільших поетів і мислителів. Віддавши належне красі й милозвучності витканої „з гомону полів, лісів і морів отчої землі", скропленій невільницькими сльозами українській мові, автор запитує:

„Як і чому могло статися, що виплекана, виспівана народом, гартована в борні за свою самобутність, утверджена, як рівна серед рівних, українська мова раптом стає зайвою й непотрібною? Чому це стало можливим у XX столітті, в добу суцільної грамотности, коли закони декляpують волю?" Адже українська мова сягає далеких, докняжих часів, вона була відкрита для віддалених і сусідніх земель, збагачувалася іншими мовами і збагачувала їх. А в XVI — XVII століттях вибухнула нечуваним розквітом освіти, науки і культури.

Знаний історик — сирієць Павло Алеппський, який бував на Україні й зустрічався з Богданом Хмельницьким, твердить, що освіченість серед „козацького роду" була звичайним явищем. „Не лише всі козаки, але більшість їхніх дружин і дочок уміють читати", — записано в його нотатках.

Вже тоді існували друкарні, в яких видавалися не лише духовні книги, але й навчальні посібники, наукові трактати, літературні й публіцистичні твори. В другій половині XVII століття в Україні нараховувалось 24 друкарні, коли в московському царстві на той час було лише дві. А в „гадяцьких пактах" ґарантувалося невід'ємне право людини на свободу слова.

Друковані в Україні книги проникали у володіння московської держави, де на них чекало пильне око патріярхату. Цар Олексій Михайлович наказував книги знищувати й карав на смерть їхніх авторів. В царському договорі з поляками записано, щоб „все те, в которых местностях книги печатаны и их слагатели, також печатники или друкари, смертью казнены и книги собрав сожжены были в предь чтобы крепкий заказ был безчестных воровских книг никому с наших королевського величества подданых нигде не печатати под страхом смертной казни". Потім був імператорський указ Петра І-го, 1720 році, який забороняв друкувати книги українською мовою. Натомість вводилися офіційні посібники з правилами „о произнощении российских букв". Українська мова стає мовою закріпаченого народу. У вихорі лихоліть її намагалися русифікувати, польонізувати, онімечити й мадяризувати. Завойовники не раз засуджували українську мову до страти. Її судили на процесі „україно-слав'янистів" у 1847 році, її судили в образі Т. Шевченка, Куліша, Костомарова і багатьох інших видатних представників українського народу.

В циркулярі Валуєва знаходимо доводи про неможливість існування самостійної „малоросійської" літератури, бо „малороссийского языка не было, нет и быть не может". Там стверджується, що вживана простим українським народом мова є насправді російська, зіпсована польським впливом. Закінчується циркуляр забороною видавати будь-які книги на „Малороссийском языке".

У 1876 році вийшов Емський указ, в якому „Государь император высочайше повелевать соизволил" заборонити будь-які книги українською мовою, а також „воспретить различные сценический представления и чтения на малорусском наречии". Найвищі вияви українського духу й національної свідомости були заборонені. Підлягали вилученню з ужитку слова: Україна, козак, Запорізька Січ.

Найталановитіших науковців, академіків, професорів царськими указами переводили з Харкова й Києва до Москви й Петербурґу, де вони змушені були збагачувати російську науку й культуру та просвіщати російський народ.

Не принесла полегшення для української мови й жовтнева революція, яка спочатку проголосила її рівноправною, а потім накинула зашморг сталінської цензури, чорні плоди якої стигнуть до цих пір.

„Завойовникам завжди мало хліба і м'яса, молока й меду, вовни й шкіри, яєць і пір'я, трави й дерев, вугілля й руди — минувшого й майбутнього: вони посягають на вічне — на дух народу, на його слово", — пише Борис Харчук. Для цього годилися різні засоби, від грубої сили до витонченого, підступного приручення та привласнення працьовитих рук і розуму інших народів.

Історія знає багато випадків переслідування народів, мов і культур, але жодна мова світу не зазнала такого жорстокого нищення, як українська. Та зневажена й переслідувана, вона продовжувала жити в піснях і думах, в народному фолкльорі та потаємних звитках списувачів і переписувачів. Літописи Самовидця, Величка, твори Григорія Сковороди стали відомі у всьому світі, щоб через багато століть засвідчити далеким нащадкам про давнє існування над Дніпром цієї невмирущої мови. І як доказ про її невмирущість залунав сміх Енея, йому відгукнувся „Вічний революціонер — дух, що тіло рве до бою!", вразило могутнє „Реве та стогне Дніпр широкий", прозвучала чарівна „Русалка Дністровая" і ще й досі українське слово продовжує заявляти про свою непідвладність руйнівним силам, що безуспішно нищать її протягом віків.

На закінчення статті Борис Харчук ґірко констатує, що „Україна проголошена суверенною республікою, на ділі ж усе робилося, щоб це стало фікцією, щоб фікцією став і сам народ. Чи може бути суверенна держава без державної мови?" — запитує він.

Стаття „Слово і народ" безжально викриває ґеноцид, застосований совєтською владою до української мови й культури, та показує стійкість і велич духу українського народу, який, хоч і зведений до становища тяглової худоби і загнаний під селянську стріху, явив свою незборимість перед всіма сатрапами.

Ну, що б, здавалося, слова...
Слова та голос — більш нічого?
А серце б'ється-ожива,
Як їх почує!... Знать, од Бога
І голос той, і ті слова
Ідуть меж люди!..

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Про виставку в УІА

(Слово прочитане на відкритті виставки „Тринадцять мистців з України" 29-го жовтня 1988 року в Українському Інституті Америки в Ню Йорку).

(У „Свободі" з 7-го грудня ц. р. появився коментар на тему цієї виставки авторства Теодора Терена-Юськова, про ґенезу і зміст цієї виставки та про інші її аспекти говорив на відкритті мистецтвознавець Богдан Певний. Повний текст його слова друкуємо внизу. — Ред.).

Між 7-им квітня і 21-им травня цього року, на четвертій вулиці в Ню Йорку, в непомітній ґалерії „Крейн", власником якої є Денис Войчук, молодий американець українського походження, відбулася в рамках совєтсько-американського культурного обміну, небувала в Америці виставка малярських і ґрафічних праць одинадцяти молодих мистців з України. На вернісажі виставки були присутні два її учасники —Олександер Іваxненко і Андрій Чебикін.

Виставку підготувало Товариство культурних зв'язків з українцями за кордоном „Україна" разом із Спілкою художників України.

Вже тоді, серед членів редакції журналу „Сучасність" постала думка повторити виставку для ширшого глядача — в силу можливостей у кількох місцях. Першими вибрано Нюджерзький технологічний институ в Нюарку і Український Інститут Америки в Ню Йорку.

Ініціятиву організації виставки взяли на себе редактор журналу „Сучасність" проф. Тарас Гунчак і професор Нюджерзького технологічного інституту Роман Воронка, без яких виставка не могла відбутися.

Протягом останньої половини року багато аспектів виставки — її доцільність та її наслідки — були клопітливо обговорювані ініціяторами Т. Гунчаком, Р. Воронкою і мною, а також з головою Об'єднання Мистців Українців в Америці скульптором Михайлом Черешньовським та іншими. Мені довелося написати дві статті про виставку — одну в „Сучасності" і другу в „Свободі". Тому тепер тяжко без повторювання себе самого і без повторювання інших, сказати про неї щось зовсім нове, несказане досі.

Насамперед, хочу настирливо підкреслити, що єдиною метою організаторів цієї виставки було намагання відкрити двері для українського мистецтва в широкий світ, а для світу в українське мистецтво, познайомити українську громаду в діяспорі з творчими процесами у мистецтві сучасної України.

Самозрозуміло, що цього не можна осягнути, обернувшись до України спиною.

Без ніякого перебільшення, можна цілком сміло твердити, що на Заході дуже мало відомо про стан сучасного образотворчого мистецтва на Україні. До речі — не тільки сучасного!

Тому виставка творів мистців з України, до того виставка без ще недавно обов'язкових політичних концесій, становить подію, яку треба тепло вітати. Не можна відмовити рації амбасадорові Генадієві Удовенкові голові постійного представництва УССР при ООН, коли він заявив на відкритті цієї виставки в Нюджерзькому технологічному інституті, що „ще рік тому така виставка була неможливою".

Справді нова внутрішня і зовнішня політика Совєтського Союзу, а з нею відпруження інтернаціональних відносин, відкрили більші можливості совєтсько-американського культурного обміну, в тому також і для українців. Не бачу чому це не можна розумно використати.

Як не дивно, але серед нашої громади в діяспорі, не зважаючи на старанно і послідовно плекану культурну ізоляцію України, можна було частіше бачити твори дисидентів і неконформістів з України, від праць їхніх колеґ, які функціонували у межах дозволеного. Здається, могло бути навпаки, бо здебільша твори дисидентів і неконформістів доходили сюди не цілком леґальними дорогами. Мали ми можливість бачити ці твори багато разів тут в інституті. Самозрозуміло, у таких обставинах, пріоритет був відданий ґрафіці, просто тому, що її з меншими труднощами можна було перевозити через ревно пильновані кордони. Малесенький книжковий знак виріс до монументальних пропорцій.

Згадаймо екслібриси шістдесятників Василя Перевальського, Ліди Перевальської, Миколи Малишка, Ніни Денисової, Миколи Шекери, Миколи Павлусенка, Остапа Оброци, Галини Севрук, Богдана Сороки і Богдана Сойки.

У протиставлені до плеканого державою на Україні соціялістичного реалізму, мистецтво перебуваюче поза рамками леґального, а часто саме тому, здобувало серед нас подиву гідну пошану. Це особливо відноситься до творчости Алли Горської, Опанаса Заливахи, Івана Марчука і Феодосія Гуменюка. Мистецтво Володимира Макаренка, Віталія Сазонова, Антона Соломухи, Володимира Стрельнікова, яких ми так високо цінили за їхні одчайдушні виступи з неконформізмом у Москві, та цілком недавно Івана Остафійчука, зазнало належного розголосу тільки після того, як мистцям удалося виїхати на Захід.

До подібної аномалії належить репрезентація українського мистецтва на міжнародних виставках, у яких бере офіційно участь Совєт-

(Закінчення на стор. 4)

Роман Кухар

БІЛА КНИЖЕЧКА

Юліян Мовчан, „Збірка оповідань" з обширною довідкою про автора та списком його видань. Науково-Дослідне Товариство Української Термінології, Ню Йорк, 1988, 64 ст. вісімки у світлій, твердій обкладинці.

Наш широковідомий лікар-журналіст, він же й автор таких почитних книжок, як „Що варто б знати", „Записки лікаря", „Мої подорожі довкола світу", зготував приємну несподіванку громаді його чисельних читачів своїм черговим белетристичним досягненням, а саме вельми цікавою збіркою семи оповідань в одному чепурно виданому томику.

Д-р Ю. Мовчан оцією збіркою оповідань не вперше входить у царину чистої літератури, його бо кількадесятирічна публіцистична діяльність часто перекликалась із літературним жанром, а у своєму мемуарному творі „Незабутнє і непрощенне" він досягнув високих площин мистецького реалізму та психологічного вникнення в літературі.

В обговорюваній низці оповідань, „Іспит", „Поцілунок", „Зустріч", і т. д., автор перевершив свої попередні осяги у специфічному розумінні оригінальної літературної фабули, чітко розповідного стилю, розмежованої типізації в характеристиці осіб, зв'язкої економічної форми й завершеного вершковою точкою жанрового напруження. Можна достовірно окреслити його творчу літературну методу, як вдатне продовження традиції тієї техніки розповідного роду з „несподіваним закінченням", що ним колись уславились Мопасан у французькій і О. Генрі в американській літературах.

Метода „несподіванки" прозирає з оповідання „Оселедець та панна Стефця", де дівчина-протагоніст сподіється залицянь з боку молодця, що постійно слідкує за нею, а виявилось, що в нього була на гадці комерційна справа. Або ж у „Коричневій брамі", де жінка з певним досвідом „водить за носа" свого кавалера, який їй наприкінці належним способом віддячується. Мотив „несподіванки" проглядний і в інших оповіданнях, наприклад, у творі цієї ж назви „Несподіванка", як і в „Зустрічі", в обидвох з дуже відмінною тиматикою, з побуту на чужині і в краю.

Оповідання Ю. Мовчана прикметні „духом часу" від творюваного періоду й образністю даної сценерії. І так, в оповіданні „Як я попав до психіятричної лікарні", автор нещадно й реалістично рисує карикатуру типічного пристосування до різних політичних ситуацій, а в „Іспиті" яскраво відпечатує трагічний образ підсовєтської блудної людини, що пішла на службу злочину супроти рідного народу. Для скріплення реалізму, а то й натуралізму малюнку, що надає ймовірности й кольоритности його картинам, Мовчан уживає мовної фразеології даного терену розповіді.

В його оповіданнях проявлена широка картина нашої дійсности — нещодавньої в батьківщині й сучасної на чужині, де речі насвітлені твердо, суворо, часто з дотепом, здебільшого Гоголівської закраски „сміху крізь сльози". Тільки що виданий твір — подекуди чи не наша невеличка „біла книга" буття нашої, та й не лиш нашої, людини у світі. Читач не пожалкує, познайомившися з нею.

Ганна Черінь

ЛЬВІВ ПІДНЯВ ПРАПОР СВОБОДИ

II.

Ох, не один плакав, чуючи той вірш у Львові, і не один би заплакав по цьому боці океану, що не передав свою мову дітям, внукам. А далі було щось цікаве: так, як у нас на „академіях", читали монтажі з найщиріших віршів про українську мову, починаючи з Воробкевичевого „Слово рідне"... і „Шевченківського „І мертвим, і живим...", заклинаючи „бо хто матір забуває, того Бог карає"; далі „Слово, моя ти єдиная зброя" Лесі Українки. Вірші розчулили громаду докраю. Наш нарід український дуже чутливий, емоційний, при чому, емоції часто перемагають розум. Але розум без емоцій, особливо в умовах поневолення, не здатний викликати рішучі дії. У даному випадку, на львівських маніфестаціях і в заворушеннях на території цілої України, саме емоції були тим початковим рушієм, тим ферментом, що розбудив і розум, зелектризував думку і зворушив нарешті масу, що до цих часів не підтримувала наших дисидентів.

„Зникне мова — зникне нація!" лунало на площі. Звертаючись до тих, що при першому слові про права української мови починають обвинувачувати в „буржуазнім націоналізмі" й шовінізмі, промовці говорили, що російській мові нічого не загрожує ні в Україні, ні десь, „але ми хочемо, щоб українська мова ввійшла повноправно в комунізм". Михайло Горинь зачитав проєкт програми товариства Рідна Мова, пункт за пунктом, вибачаючись за те, що забрав багато часу. Основа програми була вже не раз виголошена передовими письменниками й мистцями в „Літературній Україні" та інших журналах — рівноправність і розвиток нашої мови. Наголошувалась потреба боротьби з неповагою до рідної мови, з шовінізмом; потреба створити українську наукову темінологію, виправити спотворені географічні назви; викорінення мовної неграмотности, ліквідувати мовний вандалізм. Далі були доповнення: розгорнути публікацію мовних питань, давати кутки й відділи мови в пресі і організувати журнал культури мови.

Одна жінка, вчителька, взяла слово й розповіла про те, як на її українське мовлення зареагував росіянин (чи може, й малорос): „Ви что, не умеєте человеческим языком ґоворіть?!", на що вчителька відповіла: „З яких пір українська мова — нелюдська? Ви забуваєте принципи ленінського інтернаціоналізму! Ви не надаєтесь на керівну посаду!", тут знову захисний щит Леніна. Один із студентів навіть назвав цю жінку фашисткою, тільки за те, що вона говорила по-українськи. І це в Україні!!!

Далі читали вірш Сосюри „Рідна мова", з гарними, але досить стандартними словами: „Ніколи її не забудьте в житті"... „І той лиш пошани достоїн, хто мову шанує свою"... Сосюра і сам хибив в українській мові, навіть у цьому вірші: він вживає російське слово „окови", замість „кайдани", і ставить невірний наголос: „українську".

Схвильовано, всі разом, заговорив нарід і про віру та Церкву. „Віра без мови неможлива". Українська Католицька і Українська Православна Церкви мусять бути відновлені. Один промовець виступив з критикою таких ніби українців, що люблять українські галушки і сало, але говорять по-російськи, „і тільки напідпитку починають слова вкраїнські вживати".

„Так от, щоб у нас поменше таких українців", — підсумував Макар. Він розповів, як у трамваї зустрів українку з Одеси, що говорила по-російськи. „А якої ви нації?" — запитав Макар. „Української", — не вагаючись відповіла дівчина. — „А вам не стидно, що ви не знаєте своєї мови?" — „А ви знаєте, що я ніколи над тим не думала".

Промовці наголошували потребу виховання своїх дітей в українському дусі і потребу щоденного нагадування людям, що вони українці, що треба віджинити свою мову, культуру й історію.

Дня 7-го липня відбулась ще одна, найбільша числом маніфестація. Виступав голова Спілки Письменників Львівщини, Роман Лубківський, закликаючи поставити пам'ятник жертвам сталінізму. На той пам'ятник зібрали 25,000 карбованців. Макар додав, що це буде пам'ятник також борцям за волю України. Коли якийсь шовініст притис його до стінки питанням „І бандерівцям?" Макар сказав: так, тим, кого влада називає бандерівцями.

Після цього мітинґу загородили дошками пам'ятник Франка (це вже можна назвати „Франко у риштуванні"), а площа стала ніби Берлінським муром. Мітинґ, призначений на 4-го серпня, було розігнано брутальною силою, багатьох побито, заарештовано й покарано.

Проти обвинувачень у фашизмі виступили письменники в пресі. Так у „Молоді України" за 24-те липня пише Ростислав Братунь: „Розправлялися з невинними людьми під маркою боротьби з бандерівцями. Вдумайтеся, в чому винна тітка, яка подала кухоль води комусь із лісу?"

За виступи на мітинґу Івана Макара 4-го серпня заарештовано. Це — перший в'язень перебудови, що відразу ж оголосив голодівку і витримав її 12 днів. Він відмовився від підставного урядового адвоката й попросив (на законній основі) призначити своїм захисником американського адвоката Стентона. Михайла Гориня викликали в КҐБ й дали йому пересторогу за „антирадянську діяльність" (можна було б це писати й без лапок: що правда, то не гріх). 6-го серпня Виконавчий Комітет Української Гельсінкської групи надіслав телеграму протесту Ґорбачову, на яку, як звичайно, творець гласности не відповів, як і не відповів на відкритий лист Чорновола. Але немає сумніву, що все це він читав і усвідомив. Мітинґи у Львові, збори відділу Української Гельсінської Спілки та інші масові зібрання висловлюють недовір'я застійницькому брежнєвцеві, душителеві України — Щербицькому. Першого листопада ввечорі львів'яни вийшли на Янівське кладовище вшанувати пам'ять усусусів. 9-го листопада випустили з Бриґідок Івана Марка, хоч справу про суд ще не закрито. А 13-го листопада Макар уже був на стадіоні „Динамо" в Києві, на 10-тисячній маніфестації.

Фермент росте! Україна хвилюється! В „Українському слові" за 9-те листопада є досить чіткі фотографії львівських маніфестацій. На відміну від наших зборів, там все молоді обличчя. Нарешті праця наших дисидентів дала плоди, підіймає і наснажує народ і дає нам усім надію, що сучасна відлига, сучасна ситуація буде використана!

988 1988

Religious Music of Ukraine

A Concert Commemorating 1000 Years of Christianity in Ukraine

Avery Fisher Hall, Lincoln Center
New York, New York
Sunday, February 14, 1988

Druid Hills United Methodist Church
Atlanta, Georgia
Sunday, February 28, 1988

Прегарний подарунок — концерт української музики в Лінкольн Центрі

Дві касетки з концерту Тисячоліття 14-го лютого 1988 року в Ейвері Фішер Голл Лінкольн Центру в Ню Йорку — 20 дол. плюс 1.50 за пересилку. Додатково, по 5 дол — пропам'ятна афіша, програмка з фотами з концерту і Т. Шевченка „Не офіти" в українській мові та в перекладах на англійську, французьку і німецьку мови. Або все разом — 30 дол. Це тривалі, якісні пам'ятки із святкувань нашого Тисячоліття. Це прекрасний дарунок для наших неукраїнських приятелів і обзнайомлення їх з нашою культурою. Замовляйте: Mazepa Foundation, 272 Old Short Hills Rd., Short Hills, N.J. 07078; tel.: (201) 376-1748.

ЕПАРХІЯЛЬНА ЗБІРКОВА АКЦІЯ — ПОМІЧ ВІРМЕНАМ

Жахлива трагедія, неймовірного виміру навістила вірменський нарід, який вже 1700 літ визнає християнську віру і який піднімає, враз з багатьма іншими Церквами, боротьбу з атеїстичним совєтським режимом за збереження своєї релігійної спадщини. Вірмени, хоч нараховують лише кілька мільйонів осіб, дали доказ своєї рішучости не вгнутись перед російським нелюдяним насиллям, приклад, що зміцнюватиме український нарід у його подібній настанові.

Прошу Вас, дорогі Брати і Сестри, відкрити Ваші серця у співчутті до потреб соток тисяч бездомного люду у Вірменії, якого жалюгідне положення ще більш жорстоко загострюватиметься в наслідок горезвісної недолугости совєтської урядової системи.

Закликаю перевести спеціяльну збірку грошових пожертв в усіх наших церквах. Складені датки пересилати якнайшвидше до єпархіяльної канцелярії, щоб звідтіль передати їх відповідній установі. Адреса : Stamford Diocese, 161 Glenbrook Rd., Stamford, Conn. 06902.

Єпископ Василь Лостен

КИТАЙСЬКЕ ПРЕСОВЕ агентство Ґсінгуа повідомило, що в'єтнамські урядові чинники передали американцям на летовищі в Ганою останки, тобто кості, 38-ох американських вояків, які загинули в Індокитаї. Від часу закінчення війни В'єтнам ще ніколи не передавав ЗСА такої великої кількости останків. Усі 38 домовин будуть доставлені спершу на Гаваї, де у спеціяльній лябораторії лікарі, спеціялісти патологоанатомії, спробують зідентифікувати загиблих. В дорозі до Ганою знаходяться ще 12 інших домовин з костями американських вояків, — заявив кореспондентам ген. Томас Бойд. Головне командування армії ЗСА вважає, що в Індокитаю пропало без вістей 1,747 вояків.

НА ТИХОМУ ОКЕАНІ трапився неприємний випадок, який може мати погані наслідки у відносинах між З'єднаними Стейтами Америки й Індією. Головнокомандувач тихо-океанською військовою фльотою ЗСА повідомив, що минулого тижня ракета „Гарпун" випущена з бойового літака ФА-18, очевидно без розривної головки, впала на індійський торговельний корабель, який невідомо чому появився в цьому місці військових маневрів і віз якісь товари до Сінґапуру. Загинув один індійський вояк. Американське командування заявило, що поки ще почалися маневри в цьому районі Тихого океану ЗСА перестерегли усі держави, кораблі яких курсують у згаданому океані. Покищо індійський уряд не зайняв виразного становища у справі цього випадку і не вніс формального протесту.

ВПЕРШЕ УРЯД ПРЕЗИДЕНТА Роналда Реґена погодився на те, щоби податкові фонди вжити на рятування щадничо-позичкової індустрії в ЗСА, зокрема в західніх стейтах, заявили урядові чинники, причетні до цієї справи. Після довгих дискусій між Департаментом скарбу і Білим Домом, рішено включити 5 білл. дол. до бюджету на фіскальний 1990 рік. Цей бюджет президент Реґен має запропонувати Конґресові для одобрення на початку січня 1989 року.

КОЛЯДА НА ДОПОМОГОВІ ЦІЛІ ЗУАДК

Шановні приятелі і добродії — українці Америки!

Вітаємо всіх Вас з Різдвом Христовим і Новим Роком та бажаємо щастя, здоров'я та успіхів у житті.

Пересилаючи це наше щире традиційне побажання, звертаємося до Вас із закликом жертвувати Вашу цьогорічну коляду на допомоговий фонд ЗУАДКомітету. Віковічні християнські традиції українського народу долучують до всіх наших обов'язків один чи не найбільший: ревно допомагати тому хто в потребі.

Події, які проходять внутрі СССР та його сателітів, збільшили наші харитативні вимоги сотням втікачів з Польщі, а особливо чисельним українським дисидентам з УССР і допомога у різних формах нашим політичним в'язням та їхнім родинам. На жаль, про ці допомогові акції ми не звітуємо з причин усім нам відомих. Інші запомоги ЗУАДК охоплюють різні країни на европейському і південно-американському континентах, де живуть у невідрадних умовинах тисячі наших братів і сестер. Дуже важливою акцією ЗУАДК є здійснення розпочатого п'ять років тому господарського пляну закупу землі для беземельних та малоземельних поселенців в Бразилії. Це дуже корисна і далекосяжна акція, яка вже дотепер допомогла багатьом десяткам наших убогих родин стати власниками землі, а не бути наймитами у чужих.

Пам'ятаймо, що ЗУАДК — це надпартійна, аполітична допомогова установа, яка є визнана американським Урядом та всіма урядами вільного світу. Ця установа допомагає всім українцям, без огляду на їхні віровизнання чи політичне переконання. Щоб і надалі ця наша харитативна установа могла діяти та нести поміч потребуючим братам і сестрам, треба зрозуміння та постійної фінансової підтримки від українського громадянства. Тому звертаємося до Вас, дорогі земляки в Америці, зложіть свою щедру коляду на допомоговий фонд ЗУАДК!

Грошові пожертви на потреби ЗУАДК є вільні від податку і просимо слати їх на адресу:
United Ukrainian American Relief Committee Inc.,
1319 W. Lindley Ave, Philadelphia, Pa. 19141

Христос Родився! Славіте Його!

Екзекутива ЗУАДК

ПОНАД 60 ТИБЕТСЬКИХ студентів, які студіюють в Китайській Народній Республіці, влаштували у Пекіні маленьку числом, але голосну демонстрацію під головною квартирою Комуністичної партії Китаю, знаючи про те, що там напевно будуть закордонні кореспонденти. Демонстранти розвинули кілька антикитайських транспарантів і роздавали летючки з підтримкою тих політичних сил в Тибеті, які змагаються за самостійність і вихід з-під зверсности китайського керівництва. Кількадесять поліціянтів, оточивши студентів кільцем, домагалися припинення демонстрації і звинення транспарантів. Коли студенти відмовились виконати наказ, поліція притримала кількох студентів і одного американця-журналіста, який був свідком демонстрації. Після двох годин допитів заарештованих звільнили. Рух за визволення Тибету зростає в самому Тибеті і за кордоном.

УКРАЇНСЬКА МОВА В РОДИНІ, В УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКВАХ, В УКРАЇНСЬКИХ УСТАНОВАХ, В УКРАЇНСЬКИХ ПУБЛІКАЦІЯХ, — У ЧАС ПРИМУСОВОГО РОСІЙЩЕННЯ УКРАЇНИ НА НАС СПАДАЄ ОБОВ'ЯЗОК ЗБЕРЕЖЕННЯ ВЕЛИКОГО СКАРБУ НАРОДУ!

Замість квітів на нев'янучий вінок на свіжі могили:

Володимира Копистянського	$100.00
д-ра Миколи Терлецького	100.00
д-ра Івана Яроша	100.00
д-ра Ірени Терлецької	100.00
Разом	$400.00

жертвує на працю поборювання знеславлювання українців

ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ КРАЄВИЙ ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР — ІНФОРМАЦІЙНА МЕРЕЖА АНЧЕЙН —

БОЖЕНА ОЛЬШАНІВСЬКА

Від НАТАЛІЇ ПАВЛИШИН в пам'ять д-р Ірени Терлецької
АНЧЕЙН — $50.00

В ЧОТИРНАДЦЯТУ СУМНУ І БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ, як з Волі Божої відійшов у Вічність мій Дорогий і Незабутній ЧОЛОВІК

бл. п.

ЮРІЙ КОНОНІВ

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА БОГОСЛУЖБА

в українській православній церкві „Всіх Святих" в Ню Йорку 27-го грудня ц. р. о год. 10-ій ранку

та

ПАНАХИДА

за спокій Душі Покійного в Храмі-Пам'ятнику в Бавнд Бруку

Про молитви за спокій Душі Покійного просить

ДРУЖИНА

Ділимося сумною вісткою з Товаришками і Товаришами Зальцбурзької Гімназії, що 17-го листопада 1988 р. упокоївся ненадійно на 59-му році життя наш ДРУГ

бл. п.

БОГДАН ІГОР ПІДЛУСЬКИЙ

Щирі Співчуття Дружині та Дітям складає

КОМІТЕТ ЗАЛЬЦБУРЗЬКОЇ ГІМНАЗІЇ

З великим смутком повідомляємо членство Середовища УГВР і всю українську громаду, що у суботу, 17-го грудня 1988 р. помер після довгої і тяжкої недуги серця

св. п.

ІВАН БРОДИЛО

народжений 15-го вересня 1926 р., у селі Дусівці, Перемиського повіту. Покійний був членом Середовища УГВР, членом ОУН на Україні і закордоном, вояком Першої Української Дивізії, Об'єднання Прихильників Визвольної Боротьби України та інших громадських організацій в Европі і Америці.

Опечаленій дружині, двом доням і двом синам висловлюємо наші глибокі співчуття.
Нехай пам'ять про друга Івана залишиться довго серед української громади.

СЕРЕДОВИЩЕ УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ

Братство Охорони Воєнних Могил „Броди-Лев"

ділиться сумною вісткою з побратимами, комбатантами та всім українським громадянством, що дня 16-го грудня ц. р. відійшов у Вічність

сл. п.

ІВАН БРОДИЛО

довголітній активний член Управи „Броди-Лев", кол. вояк 1-ої УД УНА, учасник боїв під Бродами та Фельдбахом, член Крайової Управи Братства 1-ої УД УНА та активний громадський діяч.

ПАНАХИДА у вівторок, 20-го грудня 1988 р. о год. [illegible] веч. в похоронному заведенні Hempsted Fun[illegible] Home, 79 Penninsula Blvd., Hempstead, N.Y.

ПОХОРОН в середу, 21-го грудня 1988 р. о год. 9 30 ранку з похоронного заведення до УКЦеркви св. Володимира при 709 Front St., а відтак на цвинтар св. Духа в Гемптонбург, Н. Й.

Горем прибитій ВШ. Дружині, Дітям та Родині складаємо наші щирі співчуття.

Управа Братства „Броди-Лев"

70-ліття Українського Народного Дому в Джерзі Сити

У неділю, 20-го листопада громада Джерзі Сити відзначила бенкетом 70-ті роковини існування Українського Народного Дому.

Святочну програму відкрив голова святочного комітету, довголітній голова, а тепер директор Народного Дому, як рівно ж член багатьох організацій та установ, невтомний працівник громади Володимир Білик. У вступному слові В. Білик накреслив історичний перебіг в розбудові Українського Народного Дому протягом 70-ти років в користь цілої української громади без різниці чи це були старі чи нові еміґранти, це були і є люди різних політичних поглядів, але всі ми спільно працювали і надалі працюємо для нашої з'єднаної громади, для нашого українського народу.

На фото (зліва): Отець Р. Мірчук, Й. Тереля, А. Кучі і Р. Челок.

Молитву спеціяльно підготовану до 70-ліття провів парох української католицької церкви отець Роман Мірчук. Дальше провадження програми голова комітету В. Білик передав на руки Олеся Блаґітки, який ще юнаком включився в ряди членів УНДому і постійно працює на різних постах управи. Олесь Блаґітка в першу чергу представив присутнім святочний комітет: голову Володимира Білика, заступника голови Іллю Шевчука, Дану Полегеньку, Мзрію Кричковську, Волтера Семчишина, Михайла Вовкуна, Степана Чуйка, Степана Смотрича, Михайла Пилипчака, Анну Ґутер, Марію Фурей, а почесний комітет очолив парох української католицької церкви о. Р. Мірчук, суддя Роберт Челяк, Микола Петришин, Василь Гаєвий, Й. Сенковський. В мистецькій частині бенкету виступив ансамбль бандуристів при осередку СУМА в Пассейку під проводом В. Васькова і танцювальний гурток при Народному домі старшого та молодшого юнацтва під проводом виховниці СУМА Зоряни Ков баснюк. Святочну доповідь (англійською мовою) виголосив парох о. Роман Мірчук, в якій він поділився споминами, історичними даними, фактами, які проходили в нашій громаді на різних відтинках нашого громадського життя. Отець Роман сказа: „Наші діди та батьки, що поселилися в Джерзі Сити були свідомими, добрими провідниками, бо зуміли здвигнути церкву, а відтак Український Народний Дім, щоб при цьому гуртувати нашу молодь при своїй мові, культурі, а тим більше при своїй церкві". Відтак посадник міста Антоні Кучі, котрий був присутнім на цілій програмі, виголосив привіт від міської Ради та вручив золотий ключ міста нашому дорогому гостеві Йосипові Терелі, що на прохання комітету завітав до нас. Потім Олесь Блаґітка представив президіяльний стіл, за котрим сиділи Володимир Сохан з дружиною Неонілею, о. Р. Мірчук, Й. Тереля, В. Білик, І. Шевчук, О. Блаґітка, М. Пилипчак, С. Чуйко, М. Петришин з дружиною Марією. Він сказав, що на залі є представники Української Централі з Пассейку, УНДому Байону, представники УНС, УККА, ООЧСУ, Пласту, СУМА, СУА, „Провидіння", УНП, Відділу „Самопомочі", ООЛ та Федеральної Кооперативи „Самопоміч". Доповідь (українською мовою") виголосив гість з України Йосип Тереля. Він говорив про шляхетність активістів, котрі стають в непохитні лави в обороні української мови, культури, змагають про вільність народу та матірну церкву. Й. Тереля згадав поіменно майже всіх політичних в'язнів, що ще сьогодні караються по московських тюрмах, та закликав не забувати про них і допомагати їм як тільки можна. Присутні нагородили Й. Терелю вставанням з місць та довготривалими оплесками.

На закінчення ювілейної програми голова українського народного дому Михайло Пилипчак в асисті почесного члена Миколи Петришина, Олеся Блаґітки та Іллі Шевчука вручили „Грамоти вдячности" В. Володимирові Біликові, Волтерові Семчишинові, Степанові Чуйкові та Аламові Тізіо. Свято ювілей закінчив заключним словом та подякою всім присутнім, а особливо гостям, заступник голови святочного комітету Ілля Шевчук.

Дмитро Вох

ПОВІДОМЛЕННЯ
Членам і Відділам УНСоюзу

Повідомляємо Членів і Відділи УНСоюзу, що з уваги на закінчення року, Головна Канцелярія УНСоюзу мусить замкнути рахунки та здепонувати у банках гроші, одержані від Відділів

НЕ ПІЗНІШЕ, ЯК ВПОЛУДНЕ 30-го ГРУДНЯ 1988 року

Гроші, прислані пізніше вже не зможуть бути зачислені на 1988 рік. З уваги на це, закликаємо всіх Членів УНСоюзу заплатити вкладки, платні в цьому місяці, якнайскорше, а всі Відділи УНСоюзу вислати розчислення і гроші так скоро, щоб вони наспіли до Головної Канцелярії не пізніше як П'ЯТНИЦЮ, 30-го ГРУДНЯ 1988 року до полудня.

Звертається увагу на те, що Відділи, які спізняться з присилкою вкладок, будуть подані як довжники в річному звіті.

Головна Канцелярія УНС

Ю. Шимко...

(Закінчення зі стор. 1)

раїнців в Австралії, безпосередню допомогу Українського Лікарського Товариства в ЗСА у спроваджуванні на лікування дітей з України, яке може бути прикладом для Канади та інших країн украніського поселення. Він за адоптування дітей чи родин наших земляків з Південної Америки, особливо з Бразилії і за тим, щоб створити український „корпус миру", із молодих людей, для поїздок саме до Бразилії і безпосередньої там помочі у праці. Він однак запевняє, що буде старатися не подвоювати ніякої праці, зокрема на зовнішньому відтинку, а тільки її зміцнювати.

— А які думаєте вжити заходи, щоб краще зцементувати нашу громаду, в якій ще так сильно закорінений „кампанілізм" і поділ?

— На мою думку — відповідає Ю. Шимко — СКВУ може зробити моральний натиск, щоб в тих країнах, де дві централі, впливати на об'єднання. Я оптиміст — сміється Ю. Шимко — і тому певен, що ця консолідація здійсниться до кінця моєї каденції! Коли тепер є популярний екуменічний рух, то чому не розпочати нам подібних акцій на нашому національному відтинку? Чому не зробити заходів, щоб відбулася світова конференція політичних організацій під тиском такої центральної громадської установою, якою є СКВУ?

Наше чергове питання президентові СКВУ, які в нього пріоритети на найближчі два роки, може ще трохи передчасне і тому не дивно, що Ю. Шимко застерігається, що не було ще коли і як їх здійснювати, але виразно підкреслює, що зовнішня діяльність це безумовно його пріоритет. І тут він нам розкриває широкі перспективи, які йому, як обізнаному із політичним життям Канади, видаються можливими, а то і конечними. На першому місці він бачить конечність відновити старання в Об'єднаних Націях, щоб дістати статус для СКВУ неурядової організації, що уважає сьогодні більше потрібним, як десять років тому, а з тим конечність поновного відкриття бюра СКВУ при ОН в Ню Йорку. Він теж плянує в найближчом часі відвідати в Оттаві амбасадорів цих країн, де є українські поселенці, а з якими СКВУ не має досі зв'язку. Перша така зустріч в Оттаві із аргентинським амбасадором вже є у пляні, як також поїздка до ОН.

Конечні є контакти з іншими народами, зокрема тими, що знаходяться в подібній до українців ситуації. Ось, наприклад, він повідомляє нас, що в найближчому часі передасть офіційно чека на суму 1,000 дол. як допомогу СКВУ вірменському народові, для жертв недавнього землетрусу і цей акт буде переданий канадськими телевізійними станціями.

Не менш важливою справою на зовнішньому відтинку уважає Ю. Шимко діяльність бюра Комісії Прав Людини, яке досі діяло в одній особі, що мала понад міру роботи та обов'язків. В наступному році комісія слідкування за виконанням Гельсінкських угод збирається в Парижі і до того мусять вже йти приготування в СКВУ, тим більше що у гельсінкських процесах на забезпечення Европи змінено дефініцію оборони людських прав на „людських вимірів". Треба багато рук до праці в КПЛ і тут саме ствeрджує президент, є поле для молодших людей, зі знанням мов і можливістю зовнішніх контактів.

Другим пріоритетом своєї діяльности уважає Ю. Шимко переорганізацію внутрішньої структури Секретаріяту СКВУ, що було вже порушено і на самому V Конгресі. Питання екзекутивного директора дуже актуальне і як нам каже Ю. Шимко, відповідне оголошення вже йде до преси. Координація праці важлива, як теж координація видань і їх поширення. Він уважає, що видання СКВУ повинні появлятися частинно в перекладах на три найбільше уживані мови світу — англійську, французьку та еспанську. Ю. Шимко бачить великі можливости для кращої ефективности праці Секретаріяту і радий, що V СКВУ дав можливість дії статутової комісії, то ж думає на першому засіданні пропонувати її склад так, щоб вже приступала до праці над усучасненням статуту, який проаналізував би такі його аномалії як вибір, чи балянс голосів поодиноких організацій.

В цьому треба б також дати можливість — каже Ю. Шимко — поширення репрезентації на ці країни, де є дуже живе церковне життя, а однак немає репрезентації українців в СКВУ. Він звертає увагу на те, що ми мали на останньому Конгресі вперше привіт з України так Української Гельсінкської Спілки, як і привіт за підписами одиниць. Отож беручи це до уваги при зміні статуту треба подбати, щоб таке тіло як УГС мало голос на Конгресі, бо ми мали поміж собою її живих представників. Це ствердження веде нас до останнього, але найближчого нашим почуванням питання про думки та пляни СКВУ у зв'язку з новою ситуацією в Україні, та активної допомоги нашим братам у їхній боротьбі за самобутність.

Існує можливість, — каже Ю. Шимко, що переміни, які проходять, позначаться жертвами, національна українська проблема буде через В. Щербицького напружена та невідомо яким шляхом всі піде. Допомога конечна, але треба знати яка і де. Нам треба координувати акції тут і там, як ось у таких спільних проблемах як екологія, небезпека хемічних споруд, мова — проблем, що зрозумілі і близькі також на Заході. Він радив би створити окрему комісію для справ екології із заанґажуванням осіб із знанням екологічних небезпек, саме, коли йдеться про небезпеки хемічних заводів, які існують не лише в Україні, але й в цілому світі. Але Ю. Шимко бачить можливості допомоги та співпраці також на інших відтинках. Ось вже наступний 1989 рік буде проходити під спільним кличем української мови і у діяспорі, і в Україні. Останній рік показав наявно можливість спільної релігійної боротьби у зв'язку із 1000-річчям Християнства існують також добрі можливості запрошування до нас українських мистців з України, однак до того треба б мати надбудову по мистецькій лінії, яка б координувала таку виміну.

Але ... і тут президент СКВУ цитує із своєї інавґураційної промови слова Євгена Сверстюка, що тепер „суворий час випробування" і нам усім слід це завжди мати на увазі.

ПРОПУЩЕНО КРАПКУ

В статті М. Бараболяка п. н. „Національне питання в Югославії" пропущено децимальний знак, подаючи населення Монтенегро. Має бути .6 мільйона, а не 6 мільйонів. Замість „республіканські органи вибились на перше місце перед союзниками", має бути перед „союзними". — Ред.

Студенти „Стежками батьків по Европі" відвідали Дахау

Перед Панахидою у концтаборі Дахау. У першому ряді — Владика Корниляк, священики, Катруся Шевченко, Богдан Футей та інші.

(О. Л.). — Вже восьмий рік фундація Українського університету організовує студійну поїздку нашої молоді в ці місця, які пов'язані з Україною або українською спільнотою. В цьому ювілейному році студійна поїздка була набагато численніша. В ній взяло участь 46 студентів з Америки і Канади під проводом проф. Петра Ґоя, а в окремих місцях приєднувалися все нові студенти з різних країн нашого поселення.

Цьогорічна студійна поїздка „Стежок" була дуже багата і переповнена різними святкуваннями з нагоди Тисячоліття.

До Мюнхену ми приїхали в суботу, 5-го липня, а вже по полудні відбули традиційний „Український день у Мюнхені". Відвідали українські установи і зложили доземний поклін перед пам'ятником героїв на цвинтарі Вальдфрідгоф та поклали квіти на могилах визначних українських постатей.

Неділя, 6-го липня 1988 року. Падає дощ. Проте настрій бадьорий. До нас ще мають долучитися в Дахау коло 120 молодих сумівців з Монтреалю разом зі своєю славною оркестрою „Трембіта". Всі входимо в автобуси, які вже чекають на нас перед нашим українським інтернатом. Вирушуємо в дорогу.

На площі Дахау, одного із найстарших і найжорстокіших нацистських „млинів смерти", зібралася українська молодь, щоб гідно відзначити п'яту річницю заснування студентського комітету „Дахау" при фундації УВУ та зложити поклін невинним жертвам нацистського терору — українським політичним в'язням.

З нами приїхав Владика Платон Корниляк з Мюнхену, отці пархи українських церков з Мюнхену: протопресвітер Паладій Дубицький і Мирон Молчко. Також колишній в'язень концтабору о. Євген Гарабач. Вони разом відправили в католицькій каплиці „Предсмертного Страху Христа" соборний Молебень за упокій душ погибших. Під час Молебня сумівська оркестра виконала ряд релігійних мельодій. Програмою проводив студент Мирон Колінський. Увечорі того самого дня програма була передана баварською телевізією.

Після Молебня в каплиці промовляли: американський федеральний суддя д-р Богдан Футей, представник американського консуляту в Мюнхені Катруся Шевченко і о. Є. Гарабач. Останній розповів присутнім про свої пережиття в цьому таборі. Ще перед соборним Молебнем ми оглянули музей табору, де містяться документи і фотографії, що змальовують страхіття нацистських злочинів і терпіння безборонних жертв. Ми рівнож оглянули крематорій, де страчували в'язнів. Оглянули меморіяльну кімнату, присвячену політичним в'язням. Між сотнями прапорів і таблиць є і наш національний прапор і різьблена плита роботи св. п. графині фон Гогенталь Пулюй, поставлені з відповідною присвятою нашими попередниками студентами студійної поїздки „Стежок" учасниками в 198? році.

В Дахау нацисти замучили тисячі політичних в'язнів різних національностей, між ними і українців.

Закінчуємо відвідини концтабору Дахау і разом з Владиками Платоном і Володимиром та священиками їдемо відвідувати баварське село Пух, яке знаходиться поблизу Мюнхену, де є похована княжна Едіґна, правнучка князя св. Володимира Великого.

Про виставку...

(Закінчення зі стор. 2)

ський Союз. Тут, здебільша, українське мистецтво лишається безіменним, проковтнуте всесоюзним узагальненням. З другої сторони, на міжнародні виставки в яких Совєтський Союз участи не бере, дістаються твори, які потрапили на Захід цілком припадковим збігом обставин. Хоч припадок не включає вийняткової вартости, він також не є її запорукою.

Перед нами виставка зложена з творів сучасних мистців з України, привезених за дозволом і згодою совєтських державних чинників. Уже тим самим виставка вийняткова, хоч декому може здаватися, що її якість, кількість чи спосіб виставлення надто скромні, щоб ними беззастережно захоплюватися. При чому, нам невідомі критерії, за якими вибирано експонати, як і невідомі обставини, в яких цей вибір відбувся. Нас запевнили, що експоновані праці репрезентують основні напрями у сучасному українському образотворчому мистецтві, хоч доводиться сумніватися у всебічність такого твердження. З загальних спостережень можна було прийти до висновку, що під сучасну пору в Україні немає якогось панівного стилю. Навіть раніше пануючий соціялістичний реалізм розмінювався у процесі розмноження численних відгалужень і хібащо для проформи ще об'єднаний політично витриманими сюжетами. Ми знаємо, що сьогодні у центрі уваги в Совєтському Союзі, як і в Україні, стоїть мистецтво переважно фіґуративне, експресіоністичне і понад усе символічне з визовом дочасній партійно-урядовій мистецькій монополії.

Хоч учасникам виставки не бракує талантів і задовільного знання мистецького ремесла, не з їхньої волі, їх твори виконані матеріялами низької якости, зле оправлені, непридатні для публічної експозиції. Такими вони були доставлені на Захід.

На домагання організаторів виставки, до основного складу експонатів, підібраних в Україні, додано твори Феодосія Гуменюка та Івана Марчука, ще недавно офіційно небажаних і репресованих мистців.

На виставці експонуються твори киян Олександра Бабака, Євгена Гордієця, Олександра Івахненка, Івана Марчука, Василя Перевальського, Валерія Попова, Тиберія Сільваші, Андрія Чебикіна, львів'янина Любомира Медвіля; закарпатської мисткині Едіти Медвецької та Володимира Бахтова з Миколаєва. Феодосій Гуменюк з Дніпропетровська, тепер живе в Ленінграді. Роки народження учасників виставки вагаються поміж 1932 і 1957 роками. Отже вони представники покоління, яке зросло після останньої війни і дозрівало в добу так званого „застою".

Народилися вони у всіх кінцях України — Бабак і Якутович у Києві, Івахненко на Чернігівщині, Перевальський на Черкащині, Гуменюк і Чебикін на Вінничині, Гордієць на Донеччині, Бахтов і Попов на Ворошиловградщині, Марчук на Тернопільщині, Медвідь на Львівщині, Едіта Медвецька і Сільваші на Закарпатті.

Знаємо, що всі учасники виставки мають вищу мистецьку освіту. Більшість з них — Бабак, Гордієць, Івахненко, Перевальський, Попов, Сільваші, Чебикін і Якутович закінчили Київський державний художній інститут. Натомість Медвецька і Медвідь закінчили Львівський державний інститут прикладного і декоративного мистецтва, а Бахтов — Одеський державний педагогічний інститут. Гуменюк навчався в Дніпропетровському державному художньому училищі та в Ленінґрадському інституті живопису, скульптури і архітектури ім. Іллі Рєпіна. Тепер Чебикін професор Київського державного художнього інституту, а Бахтов учитель рисунку в Миколаєві.

Реґіментація мистецтва в Совєтському Союзі проявляється вже і в тому, що більшість учасників виставки, крім Марчука і Гуменюка, є членами Спілки Художників України, єдиної дозволеної, професійної мистецької організації. Деякі з них навіть займають в її ієрархії поважні становища — Чебикін секретар республіканського правління спілки і голова її київської організації. Сільваші торік обраний секретарем київської організації спілки і головою комісії для праці з молодими мистцями і мистецтвознавцями. Гордієць, Едіта Медвецька і Чебикін відзначені званнями Заслужених діячів мистецтв Української ССР, цебто почесними відзначеннями, які дає Президія Верховної Ради Української ССР за заслуги на полі мистецтва.

Усі учасники виставки мають за собою поважний мистецький стаж і мали можливості виставляти свої праці якщо не на міжнародних, то на всесоюзних і республіканських виставках. Гуменюк мав свої виставки у Чехо-Словаччині, Канаді, Парижі та Львові.

Бабак, Гордієць, Гуменюк Марчук, Едіта Медвецька і Медвідь заступлені на виставці малярськими працями — оліями, або темперами виконаними хоч і різними, але все таки академічними манерами. Якщо ж говорити про формалізм їхньої творчости, то він далекий від того, що ми звикли бачити на Заході, де шукання за новими, ориґінальними способами вислову перейшли у самоціль.

З цього погляду творчість мистців з України, сказавши стримано, дуже консервативна і коли шукати за якоюсь ориґінальністю то вона не у формальній, або технічній винахідливості. Тільки Сільваші уводить сторонні матеріяли в олійний образ. Картини Гордієця покриті тонкою верствою фарби з свідомим уникненням контрастів, фактури поверхні та неґармонійного поєднання кольорів. Подібне можна сказати і про Медведя з його особливою технікою створючою враження подиву гідної докладности. Смілі та з розмахом мальовані картини Бабака і Едіти Медвецької дають посмак фовізму, але на цьому кінчаються їхні спроби піти назустріч авангардові.

Бахтов, Перевальський, Попов, Чебикін і Якутович дали твори станкової графіки — офорти і лінорити. Виконані вони зі знанням технік і неменшою стриманістю, якою, у технічному відношені, відзначається творчість їхніх друзів малярів. Серед графічних творів вирізняються кольорові ліногравюри Івахненка. Його мінімалістичні естампи, завдяки конструктивному трактуванню форм набирають монументального звучання. Порівнюючи графічні твори учасників виставки, поминаючи Івахненка, який своїми кольоровими естампами творить наче міст між графікою і малярством, лише Перевальський зберіг у графіці цю національну традицію, якої носіями в українському графічному мистецтві на початку нашого сторіччя були Юрій Нарбут і Василь Кричевський. У цьому Перевальський подібний до Гуменюка, який виводить своє наскрізь ориґінальне малярство з первнів монументалізму Михайла Бойчука.

Найцікавішою прикметою творчости учасників виставки є різноманітність сюжетів, які створюють ориґінальні композиційні схеми. Я не маю на увазі сюжети виконані як ілюстрації до літературних творів, хоч є і такі, з великим знанням предмету. Наприклад, Перевальського до „Лісової пісні" Лесі Українки, або Чебикіна до „Каменярів" Івана Франка. Маю на увазі полотна Гордієця, Марчука і Медведя наповнені метафоричним змістом з наголосом на глибоко поетичному розкритті сенсу життя та ориґінальну під кожним оглядом творчість Івахненка і Гуменюка, побудовану на народній та історичній спадщині, як свіже і будуюче явище в мистецтві сучасної України.

Хоч скромна ще ця перша виставка культурного обміну з Україною, відкриває вона необмежені можливості для пізнання і росту українського образотворчого мистецтва, величина яких залежна від нашої настанови.